

С. 102: «Эгри дал» / укр. *егрі дал*. Існують й інші зразки, схеми композицій цього орнаменту. Наприклад, у центрі S-уватого мотиву одна ведуча форма. Трапляються варіанти цього орнаменту з трьома і чотирма ведучими формами.

Усі відзначені помилки, неточності, недогляди аналізованого словника недвозначно засвідчують потребу в його суттєвому доопрацюванні. Необхідно, наскільки це можливо в сучасних умовах, видати новий, значно якісніший (вивіреніший) словник як за змістом, так і за оформленням, аби

уникнути поширення помилок в освітньому, дослідницькому та й художньому процесах. Проблему можна вирішити, зібравши на допомогу п. Н. Акчуріній-Муфтієвій робочий колектив із художників-практиків, істориків та теоретиків мистецтва, музейних працівників, етнографів, філологів.

Насамкінець автор висловлює вдячність народному майстру-ювеліру Айдеру Асанову за консультації в галузі термінології кримськотатарського ювелірного мистецтва.

Мамут Чурлу

Вихід у світ «**Терминологического словаря крымскотатарского декоративного-прикладного искусства**» – велика заслуга Н. Акчуріної-Муфтієвої. Працюючи над словником, вона вивчала колекції багатьох музеїв, зокрема й колекцію декоративно-вжиткового мистецтва Ялтинського історико-літературного музею. Утім, авторці не вдалося, на жаль, уникнути в своїй роботі серйозних прогалин і помилок.

Через незрозумілі причини, значна кількість орнаментальних мотивів, що є в збірці нашого музею і які опрацьовувала авторка, не ввійшла до словника. Так само не знайшли відображення в цьому виданні види тканих мережок, деякі прийоми ткацтва татар Південного узбережжя Криму, назви *евджярів* із вишитим орнаментом тощо.

Багато орнаментальних мотивів, що згадані Н. Акчуріною-Муфтієвою в словнику, не лише вишивали, застосовували в розписі на дереві, а й ткали, наприклад «*йылдыз*» (с. 38), «*кестане, чатлакь кестане*» (с. 41), «*чардакьлы*» (с. 95) та ін.

Чимало назв предметів побуту, які введені до словника, водночас означували й орнаментальні мотиви, наприклад «*балта*» (с. 19), «*йыбрыкь*» (с. 37), «*купе*» (с. 45), «*кьандиль*» (с. 47), «*папуч*» (с. 69). Цей перелік можна продовжити.

Значну частину представлених орнаментальних мотивів, зокрема «*бадем*» (с. 17), «*дюрьбе орьнеги*» (с. 32), «*кестане*» (с. 41), «*чатлакь кестане*» (с. 41) та ін., зображали насправді інакше,

Орнаментальний мотив «*дюрьбе орнек*» (с. 32) ніколи не відтворювався на *марама*. Тим паче його не могли вишивати, позаяк в регіоні Південного узбережжя Криму на *марама* цей орнамент лише ткали.

«*Зынджырлы*» (с. 35), як і «*серникли*» (с. 76), на Південному побережжі Криму завжди були не орнаментальними мотивами, а технічними прийомами ткацтва.

Гадаємо, що багатьох прикрих помилок Н. Акчуріної-Муфтієвої могла уникнути, якби уважніше вивчила вже опубліковані роботи з декоративно-вжиткового мистецтва кримських татар.

Словник, за задумом авторки, має стати «полезным пособием» для музейних працівників, допомогти їм в атрибуції й паспортизації предметів кримськотатарського мистецтва, а також – навчальним посібником для студентів вишів та учителів (с. 4). Але він сам потребує неодмінного доопрацювання: виправлення, уточнення і доповнення.

Людмила Петренко